

Η ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΛΗ. ΘΑ ΣΥΖΗΤΗΣΟΥΜΕ ΤΡΟΠΟΥΣ ΝΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΟΥΜΕ; (Φεβρουάριος 2007)

Συγγραφέας: ΕΛΙΖΑ ΠΑΠΑΔΑΚΗ

Όλοι όσοι διαβάζουμε εφημερίδες, ακούμε ραδιόφωνο, βλέπουμε τηλεόραση, πλέον το ξέρουμε: Η αλλαγή του κλίματος, η άνοδος της θερμοκρασίας της Γης έχει αρχίσει, επιταχύνεται, και οφείλεται στην ανθρώπινη δραστηριότητα: κατά πρώτο λόγο στις ολοένα μεγαλύτερες ποσότητες διοξειδίου του άνθρακα που εκπέμπουμε στην ατμόσφαιρα, καίγοντας καύσιμα για να παράγει η βιομηχανία, αλλά και η σύγχρονη ενεργοβόρα γεωργία, για να μεταφέρονται τα προϊόντα μέχρι τους τελικούς καταναλωτές, για να μετακινούμαστε, για να θερμαίνουμε τα σπίτια μας τον χειμώνα, να τα δροσίζουμε με κλιματιστικά το καλοκαίρι. Όπως πορευόμαστε, οι φυσικές καταστροφές που θα προκαλέσουμε μέσα στις επόμενες δεκαετίες θα είναι τεράστιες, θα απειλήσουν πλήθος είδη ζωής στον πλανήτη, εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπους που η ξηρασία ή οι πλημμύρες θα κάνουν αβίωτες τις πατρίδες τους, την παγκόσμια οικονομία με βαρύτερο το κόστος για τους φτωχότερους. Για να αμβλύνουμε τις χειρότερες συνέπειες αυτής της εξέλιξης, πρέπει επειγόντως να αρχίσουμε να αλλάζουμε τον τρόπο που παράγουμε και που καταναλώνουμε, με πρώτη προτεραιότητα τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και άλλων αερίων που δημιουργούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου.

Η ανθρωπότητα ήδη έχασε πολύτιμο χρόνο, καθώς οι προειδοποιήσεις των πιο διορατικών επιστημόνων και όσων τους ακολουθούσαν αντικρούονταν πεισματικά από ισχυρά οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα. Αλλά σήμερα, μετά και τη διεισδυτική οικονομική ανάλυση της έκθεσης Στερν για τα αίτια και τις συνέπειες της αλλαγής του κλίματος, φθάσαμε πια σε συμφωνία πάνω στις διαπιστώσεις από τη διεθνή επιστημονική κοινότητα. Εκφράστηκε επίσημα στην πρόσφατη έκθεση των Ηνωμένων Εθνών, όπως τη συνέταξαν εντεταλμένοι επιστήμονες όλων των κυβερνήσεων. Αμφισβητήσεις πλέον δεν χωρούν.

Ανάμεσα στις διαπιστώσεις και τις οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές που απαιτούνται πρέπει ωστόσο να μεσολαβήσει η πολιτική. Η ανταπόκριση είναι ως τώρα ανεπαρκής, ακόμα και στην προπορευόμενη Ευρωπαϊκή Ένωση. Αλλά εδώ τουλάχιστον τα μέτρα που χρειάζεται να σχεδιασθούν βρίσκονται στο επίκεντρο της πολιτικής αντιπαράθεσης. Τελευταίο παράδειγμα, η πρωτοβουλία της Επιτροπής να επιβληθούν

προδιαγραφές μειωμένων εκπομπών στα αυτοκίνητα που θα παράγονται εφεξής.

Όχι στην Ελλάδα όμως. Η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής διόλου δεν αποτελεί προτεραιότητα για την κυβέρνηση, όπως δείχνει η προθυμία της για την «αξιοποίηση» των δασών, η προώθηση νέων επενδύσεων λιγνίτη για την παραγωγή ηλεκτρισμού, η αδιαφορία για την εκπλήρωση των ελάχιστων υποχρεώσεων του Κιότο, η έλλειψη πολιτικής για την εξοικονόμηση ενέργειας, για τις ανανεώσιμες πηγές - με μόνο άλλοθι τις ανεμογεννήτριες που φυτεύονται παντού, χωρίς ολοκληρωμένο σχέδιο που να περιλαμβάνει την ηλιακή ενέργεια ή την εκμετάλλευση των θαλάσσιων κυμάτων -, η έλλειψη μιας πολιτικής για τις συγκοινωνίες και τις μεταφορές με γνώμονα τη μείωση των εκπομπών κ.ο.κ. Γενικότερα στην πολιτική αντιπαράθεση το πρόβλημα είναι σχεδόν ανύπαρκτο. Στην κοινή γνώμη καλλιεργείται η άποψη ότι η αντιμετώπισή του θα εξαρτηθεί από τις μεγάλες οικονομίες, τις ΗΠΑ, την Κίνα, οπότε δεν έχουμε και πολλά να κάνουμε. Έτσι όμως μένουμε πίσω, αφήνουμε το περιβάλλον μας διαρκώς να υποβαθμίζεται, θυσιάζοντας για άμεσα οικονομικά οφέλη τις μακροχρόνιες προοπτικές για την παραγωγική μας ικανότητα και για την απασχόληση (τι άλλο κάνει η άναρχη δόμηση, η ραγδαία αυξανόμενη κατανάλωση ηλεκτρισμού, η κατάχρηση των αυτοκινήτων, η αλόγιστη σπατάλη των υδάτινων πόρων;) Και ακυρώνουμε τη συμμετοχή μας στην αναγκαία παγκόσμια προσπάθεια.

Πώς θα μπορούσαμε να αλλάξουμε; Όπου υιοθετούνται σήμερα προηγμένες πολιτικές για την προστασία του κλίματος προηγήθηκαν κινήματα και πρωτοβουλίες πολιτών που κατόρθωσαν βαθμιαία να αλλάξουν τη συνείδηση της κοινωνίας και απέκτησαν πολιτική επιρροή και δύναμη. Ώθηση σε μια τέτοια κατεύθυνση θέλησε να δώσει αυτήν την εβδομάδα ο Συνασπισμός, παρουσιάζοντας ένα σχέδιο προτάσεων που ανταποκρίνεται στην κρίσιμη σήμερα διεθνή συζήτηση: Χρειαζόμαστε κατ' αρχάς ένα μακροχρόνιο πρόγραμμα για την προοδευτική απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα (άνθρακα, λιγνίτη, πετρέλαιο, αλλά και φυσικό αέριο) που αυξάνουν το διοξείδιο του άνθρακα στην ατμόσφαιρα, και αυτό σημαίνει να στραφούμε αποφασιστικά στην ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Ακούγεται εξωπραγματικό; Αλλά η Σουηδία, σε πολύ δυσμενέστερη γεωγραφική θέση από εμάς, ήδη υιοθέτησε ένα τέτοιο πρόγραμμα και ρεαλιστικά προβλέπεται ως το 2020 να το έχει ολοκληρώσει. Από τώρα άλλωστε χρειαζόμαστε ένα πρόγραμμα για τη μεγαλύτερη δυνατή εξοικονόμηση ενέργειας. Και η οικολογική διάσταση να ενσωματώνεται σε κάθε πολιτική, να αποτελεί κριτήριο για την αξιολόγηση κάθε επένδυσης με κατάλληλα κίνητρα και

αντικίνητρα, όπως έχει ισχύσει για την απασχόληση.

Όλα αυτά συνεπάγονται και αυστηρά μέτρα: περιορισμούς στην ιδιωτική αυτοκίνηση στις πόλεις π.χ., με διόδια αλλά και με ενθάρρυνση της χρήσης αυτοκινήτων από κοινού, διαφοροποιημένη τιμολόγηση του νερού, ώστε η σπατάλη να γίνει απαγορευτικά ακριβή. Θα μας ξεβολέψουν, θα μας κοστίσουν, αλλά η απειλή είναι εδώ και ενέχει ανυπέρβλητα μεγαλύτερο κόστος. Αξίζει να τα συζητήσουμε.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ» στις 15 Φεβρουαρίου 2007, σ. 6.